

S. 31.11. '36^M

Kosinonniemen kivistinen asuinpaikka Parikkalassa.

Maisteri Nils Cleven Kansallismuseoon toimittamat ensimmäiset löydöt 10041:1-3 ilmoitti koululainen Mauri Moilanen löytäneensä Parikkalan Mäntylahden kylästä Simpeleen luoteisrannalta Mustiin-pohjiinlahden eteläisestä niemekkeestä. Koska löytäjä ei ollut tutkimusta toimitettaessa paikkakunnalla, eikä löytökohta ollut muiden tiedossa, kävi paikan etsintä jonkin verran hankalaksi, ja Simpeleen vanhaa rantaäyrästä saatiin tarkastaa verraten pitkälti, ennenkuin asuinpaikka löytyi Kosinonniemen kaakkoiselta rannalta, Mustiin-pohjiinlahden eteläpuolelta, kuten Mauri Moilanen oli ilmoittanutkin. Missään muualla ei tavattu rantaäyräessä kivististä kulttuurimaata, Moilasan mainitsemaa "tummaa kerrosta, jossa on paljon hiiliä", ja kaivettu paikka lienee siis sama kuin Moilasan löytöpaikka.

Kaivaus sijoitettiin kulmaukseen, missä Simpeleen vanha, v.v:n 1830-33 laskun edellinen, rantaäyräs teki suorakulmaisen käänteen Kosinonniemen poikki Mustiin-pohjiinlahteen päin. Tässä vanhan Simpeleen aikuisessa Kosinonniemen kärjessä molemmat rantaäyräät yhtyivät viidettä metriä korkeaksi ja hyvin jyrkäksi vyöryntärinteeksi (kartta 1, valok. 1), jonka yhäti juoksevassa hiekkapinnassa näkyi tummaa nokimaata, palaneita luusiruja ja jokunen saviastianmurena. Alhaalla vesirajassa oli aaltojen huuhteltavana muutamia nokisia kiviä (liesi I, kartta 1 ja valokuva 5).

Koettaen saada talteen ylhäältä kiinteästä kulttuurimaasta lähteneitä löytöjä lapiointiin vyöryvää rinnettä kerroksittain alas järveen kymmentä metriä pitkältä alalta, niinkuin valokuvissa 6 ja 7 nähdään. Lapiointia jatkettiin löytöjä tapaamatta, kunnes irtohiekkan alta puhdasta hiekkaa vastassa tavattiin kolmen kivilieden jäännökset (kartta 2, valok. 7-12). Liesien kivet olivat aivan hajallaan, eikä tulisijojen alkuperäisestä asusta voitu saada selkoa edes niiden alustain mukaan, koska kiveyksistä puuttui kokonaan noki, hiilet ja palomaa. Liesien kivikautinen alkuperä kävi kuitenkin selville kivien seasta tavatuista löydöistä, joita saatiin vähin kaikista kolmesta liedestä, nimittäin lounaisesta kampakoristeinen saviastianpalanen ja palanut luunpalanen, keskisestä kolme saviastianpalasta, hiottu kivenpalanen ja kvartsisirpale, sekä koillisesta hiotun kiviaseen kappale, kvartsinen kaavin ja joukko iskettyjä kvartsinkappaleita.

Liesien siirtyminen alkuperäisiltä paikoiltaan oli ilmeinen, ja se käy selville kartasta 4. Kiveysten nykyiset paikat sijaitsevat v:n 1830 rantaäyrään ja nykyisen äyrään välisellä kapealla tasanteella n. 2.5 m Simpeleen nykyisen pinnan yläpuolella. Tätä tasannetta jatkuu leveämpänä lounaaseen päin, niinkuin kartasta 1 ja valokuvasta 1 näkyy, ja samaa vanhan ja nykyisen rantaäyrään välistä tasannetta saattaa seurata pitkät matkat ympäri Simpeleen. Kosinonniemen kiviliedet ovat joutuneet nykyisille paikoilleen ennen v:n 1830-33 järvenlaskua vanhan Simpeleen syövyttäessä rantaansa. Karttaan 4 merkitty ja valokuvissa 4 ja 5 näkyvä nykyisen Simpeleen rantahietikolla oleva liesikiveys on hyvä näyte siitä, kuinka vyöryvästä äyrästä sortuvat liedet saattavat verraten hyvin pysyä koossa, vaikka pa putoavat puolineljättäkin metriä. Paikalla on hiekka siksi irrallista ja tasaisesti juoksevaa, että vierimärinteen syöpyessä kivet luisuvat sitä pitkin pahemmin hajoamatta, eikä turvekerros liioin oli kylliksi paksua eikä kiinteätä irtaantuakseen isoina

lohkoina ja repiäkseen mukaansa syvemmillä hiekassa olevia liesikiviä. Puheinaolevat välitasanteelle luisuneet liedet eivät ole voineet kovin kauan olla vanhan Simpeleen ranta-aallokossa, koskapa niissä oli vielä tallella pieniä saviastianpalasia ja luunpalanenkin, minkälaiset keveät esineet kauemmin aallokossa ollen olisivat tietysti huuhtoutuneet paikoiltaan.

Ylempänä alkuperäisellä kivikauden asutusperustalla suoritettu kaivaus jäi sikäli vaillinaiseksi, että isohkojen arvopuiden liiallista kaatoa vältettäessä kaivaus oli tehtävä jonkin verran katkonaisesti. Tosin maanomistajalta, O. Y. Simpeleeltä, saatiin lupa kaivauksen vaatimaan puunkaatoon, mutta koska omistajien edustaja ei voinut käydä paikalla kaadettavia puita yksityiskohtaisesti tarkastamassa, oltiin varovaisia sanottua kaatolupaa nautittaessa.

Ylempi kaivaus käsitti alun kuudettakymmentä neliometriä ulottuen kymmenkunnan metriä välitasanteen liesistä luoteeseen ja pari metriä tällä taholla paljastuneen nokilieden taakse (kartat 1, 3, 4). Mainittu nokiliesi oli aivan ohuessa ja heikossa kulttuurimaassa, ja sen takana luoteisempana likaantunut maa sekä esinelöydöt jo loppuivat. Tätä asunnonjäännösten etsiskelyyn kiitollista tilaisuutta ei kuitenkaan haittaavien petäjänjuurien vuoksi voitu aivan tyhjentävästi käyttää hyväksi, eikä siis saatu esiin todisteita siitä, että kodan keskusliedeksi sinänsä sopivan nokilieden ympärillä olisi ollut maaperään tuettuja puurakennelmia. Muita tulisijoja ylempässä kaivauksessa ei tavattu.

Kosinonniemen kaivauksista karttui irrallisia löytöjä:

kivi- y.m. esineitä ja niiden osia	11	kpl.
kvartsinsirpaleita	n. 80	"
saviastianpalasia	n. 200	"
palanut luunpalanen	1	"

Saviastianpalaset ovat osaksi asbestisavisia, osaksi tavallista kampakeraamista sekoitusta, ja niiden koristeina on kampa,

nuorakampaa, E-koristusta y.m. Kolme saviastianpalsta käsitti osan tasaista astianpohjaa. Kiviesineissä oli särkyneinä kappaleina yksi iso lattea kirves, yksi itäkarjalainen taltta ja nelita-hoinen liuskenuoli. Kvartsisia kaapimia oli neljä tai viisi, kaikki karkeatekoisia. Piinsirpaleita ei löytynyt. Ylemmän kaiva-uksen ruudulta II:1 löydetty purupihkamälli sisälsi pienten, ehkä lapsen hampaiden painanteita, ja se on kerimäkeläistä epä-säännöllisempi.

Asuinpaikka on vastaiseksi sikäli hävitykseltä suojassa, että järven rantasyövytykselle pahimmin alttiina ollut vanhan Simpeleen aikaisen Kosinonniemen kaakkoista kärkeä kaivettiin siksi pitkälle, ettei kivikautista asuma-aluetta pitkiin aikoihin voi vyöryä veteen. Myös lounaaseen jatkuva kaivamatta jäänyt alue on kylliksi kaukana rannasta ja täydessä turvassa järven syövytykseltä. Sannanottopaikaksi Kosinonniemi on ainakin kesällä hankalasti liikennöitävä.

Helsinki 10/I 1936.

S. Pääsi.

Liitteet: 4 karttaa

16 valokuvaa 10294-10309.

KML n:ot 10041 ja 10084.

Parikkalan Kosinonniemi

Kartta I.

Parikkala, Kosinonniemi

1935 S.P.

60 m peltomajani.

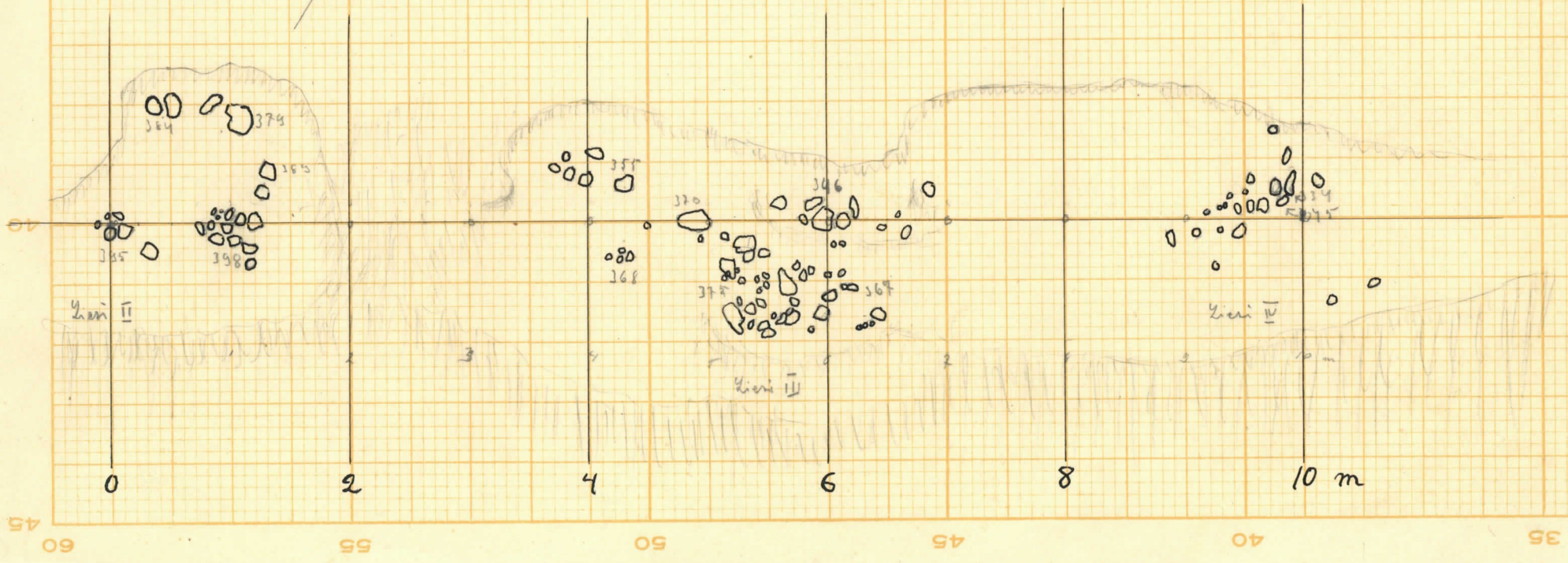
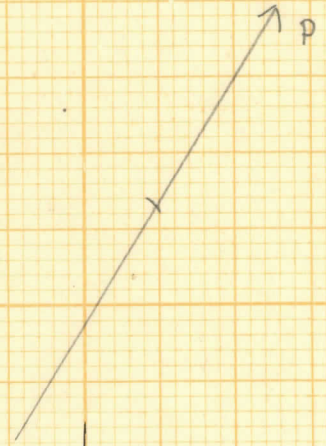
luna on peltomajani
justa on luekian
naara

luna on peltomajani
justa on luekian
naara

60 m peltomajani

Kartta 2.

Painikkala
Kosken ranta 1935
I Kainaus
S.P.
Kiintopiste 160

Parikkala, Kosimonniemi
1935 S.P.

1-3

10294-96.

1. Kosimonniemen asuinpaikka etelälounaasta. Vasemmalla takana Simpsonen vanha rantaäärä ennen 1830-33 laskua. Kivikauden asuinpaikka löytyi vähin kaikkialla kuvissa näkyvän vanhan äyrään heinassa. I kaivaus käynnissä oikealla takana.

2. Asuinpaikka suoraan etelästä järveltä. Oikealla I kaivaus lopetettuna. Takana alussa II kaiv.

3. Asuinpaikka joidenkin etelälounaasta järveltä. Oikealla I kaivaus.

Parikkala, Kosinonniemi

1935 S.P.

4-6

10297-99.

4. Nykymeren rantaääräs I:n
kaivauksen kohdalta. Edessä
ranta-kuohussa järveen sortu-
nut lievi I. Valok. Idäloumaasta

5. Lievi I vedessä koillisesta
ylhäältä. Valok. kuv. 4.

6. I:n kaivauksen alku koillis-
esta.

Parikkala, Kosinonniemi
1935 S. P.

7-9

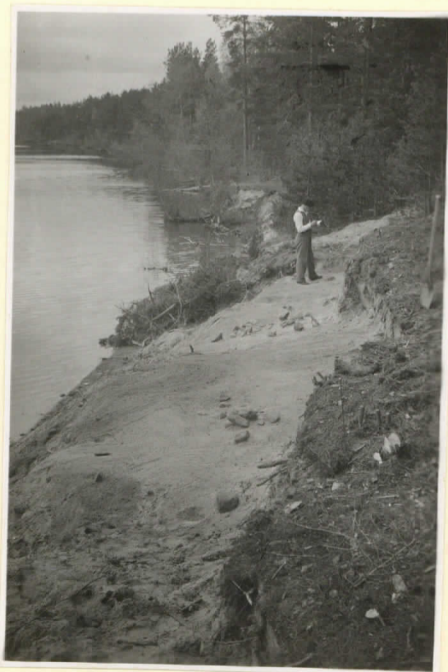
10300-02.

7. I kaiv. lounaasta.
Edessä lievi II.

8. I kaiv. Etelälounaasta.

9. I kaiv. koillisessa.
Edessä lievi IV.

Parikkala, Kosimonniemi
1935 S. P.

10-12

10303-05

10. I kaiv. liesi II luoteesta
ylhäältä.

11. I kaiv. liesi III pohjoisesta
ylhäältä.

12. I kaiv. liesi IV luoteesta
ylhäältä.

Parikkala, Kosinonniemi
1935 S. P.

13-16.
10306-09.

13. Kosinonniemi luoteesta
Mustiinpohjännlahden perukasta.
Asuinpaikelta niemen takana.

14. Kosinonniemi länsi-
luoteesta.

15. Mustiinpohjännlahden kaakosta
Kosinonniemen puolelta.

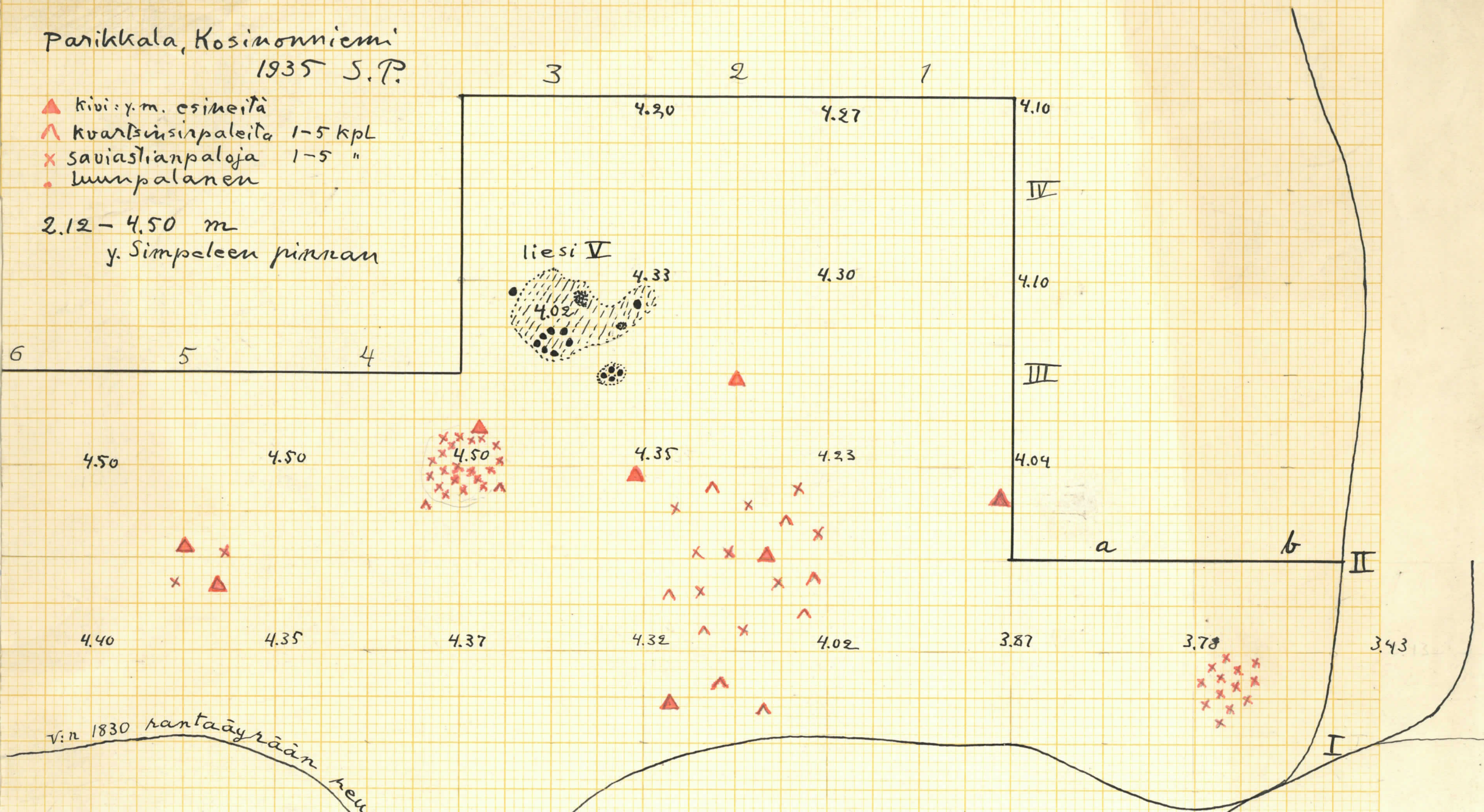

16. Mustiinpohjännlahden kaakosta.

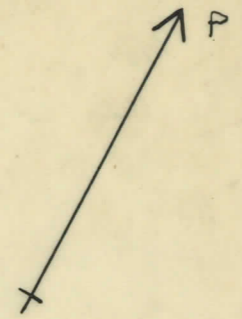
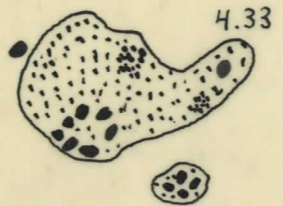
Parikkala, Kosimonniemi
1935 S.P.

- ▲ kivi: y.m. esineitä
- ∧ kvartsiinipaloja 1-5 kpl
- × saviasianpaloja 1-5 "
- lunnipalanen

2.12 - 4.50 m
y. Simpeleen pinnan

4.50

4.35

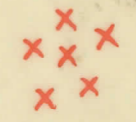
4.04

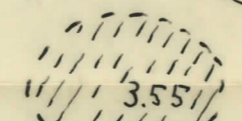
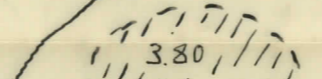
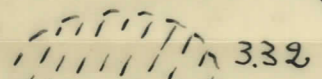
4.35

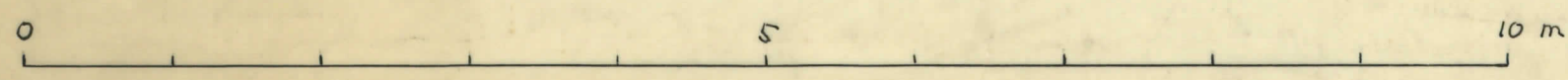
4.32

3.87

V. 1830

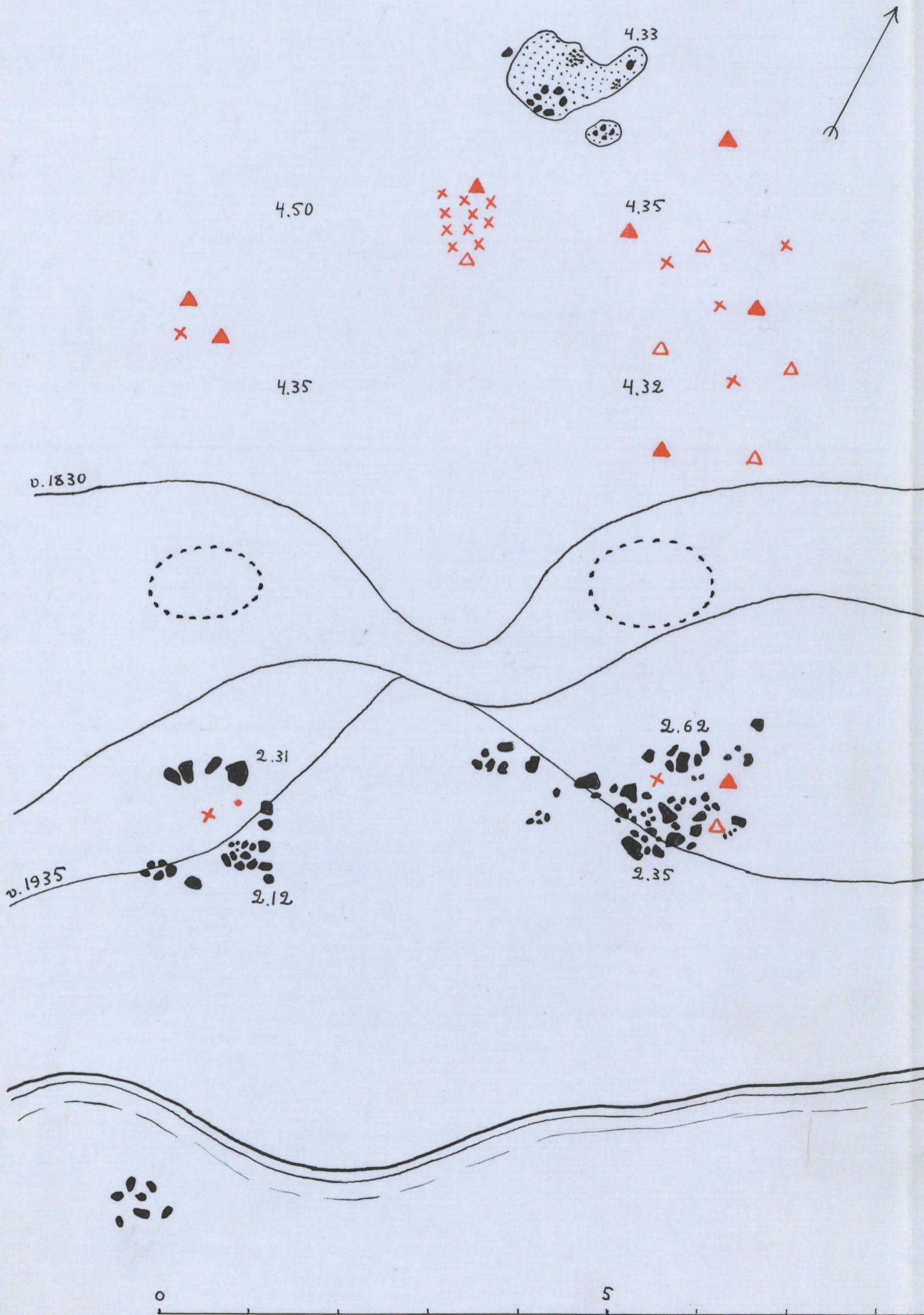

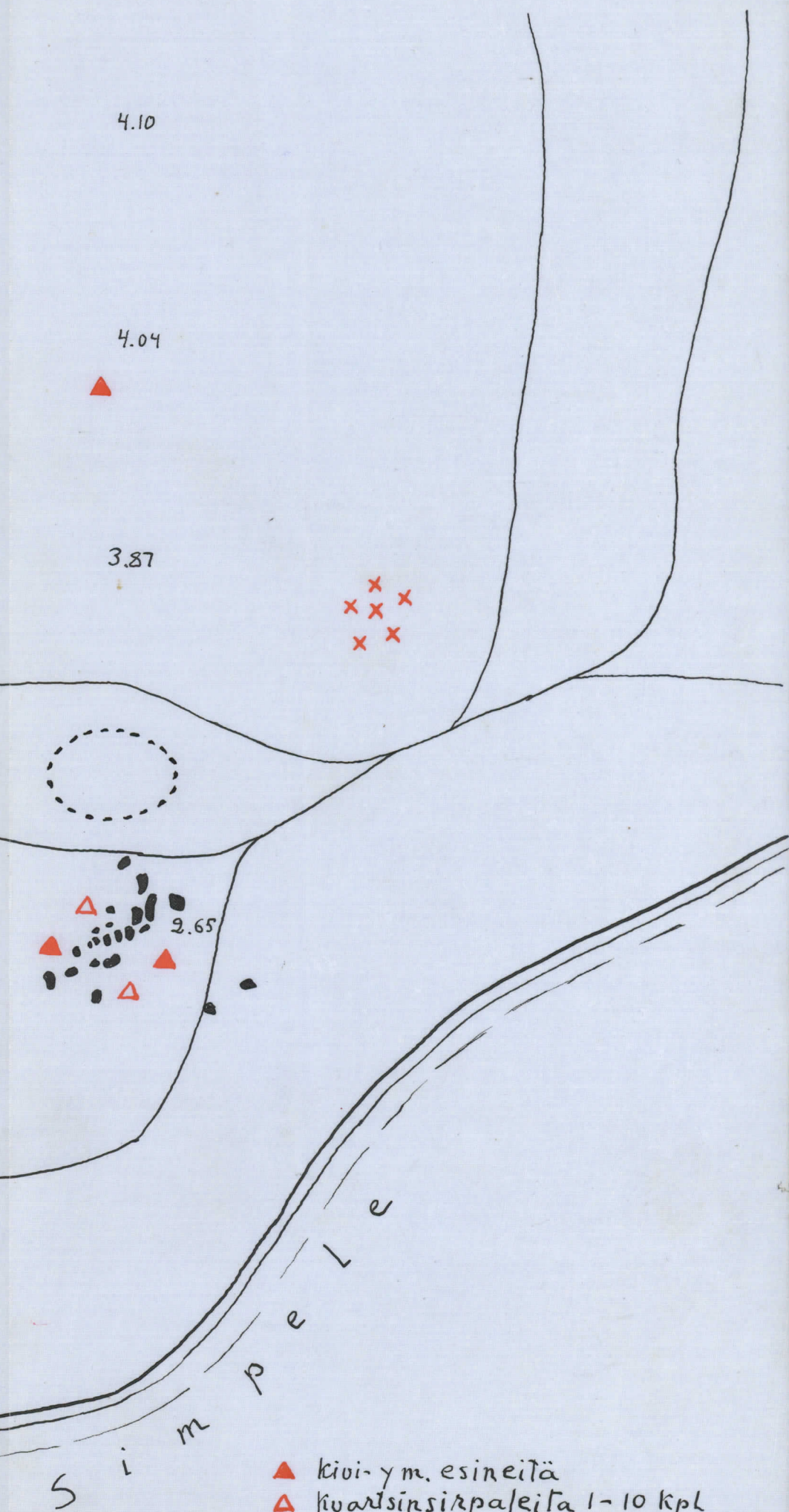

Kartta 4.

Parikkala, Rosinonniemi

1935 S. Pälvi.

- ▲ kivi-ym. esineitä
- △ kvartsinsirpaleita 1-10 kpl
- × saviast. palasia 1-10 "
- luunpalanen

2.12 - 4.50 m y. Simpeleen p.

⊖: hajonneiden liesikiveysten otaksutut alkuper. paikat

10 m

1830 Simpeleen vanha äyräs

1935 " nyk. "